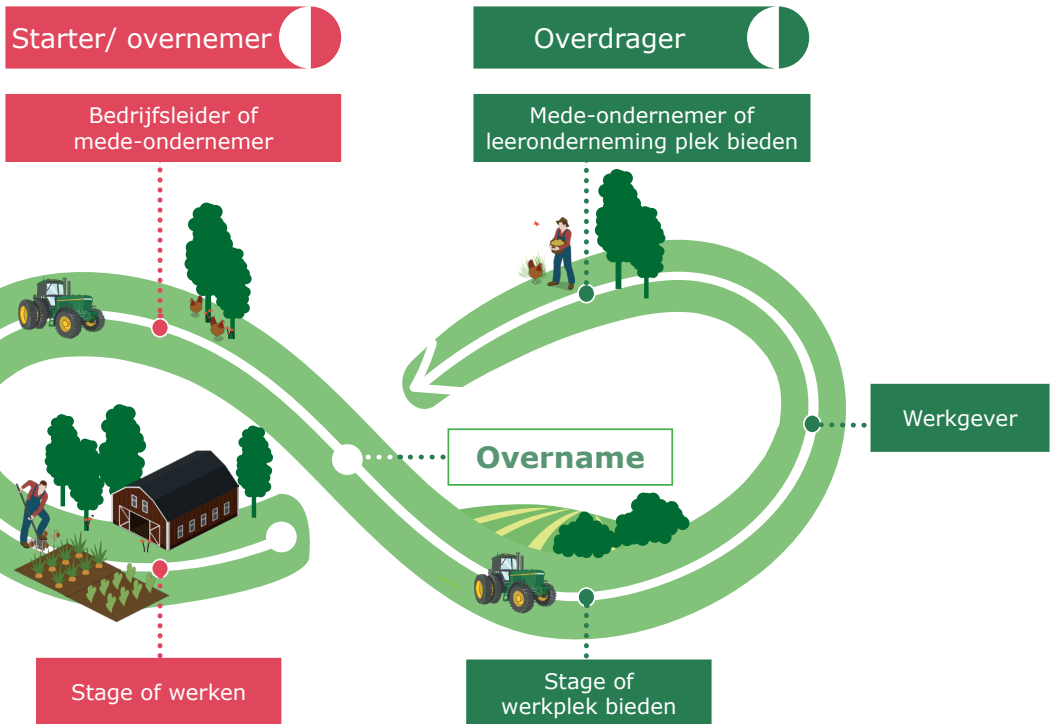

Routekaart Bedrijfsovername

Als starter doe je werkervaring op en leer je gaandeweg ondernemen. Pas dan kies je voor overname. Als agrarisch ondernemer neem je eerst eens een stagiair, en deel je steeds meer verantwoordelijkheden met medewerkers of een mede-ondernemer. Pas daarna draag je je bedrijf over. Zie je dat starter en ondernemer elkaar nodig hebben?

**Wil je starten als (biologische) boer of tuinder?
Wil je een duurzaam landbouwbedrijf overnemen?**

**Wil je je bedrijf overdragen, binnen of buiten je familie?
Wil je met elkaar in gesprek over starten of overname?**

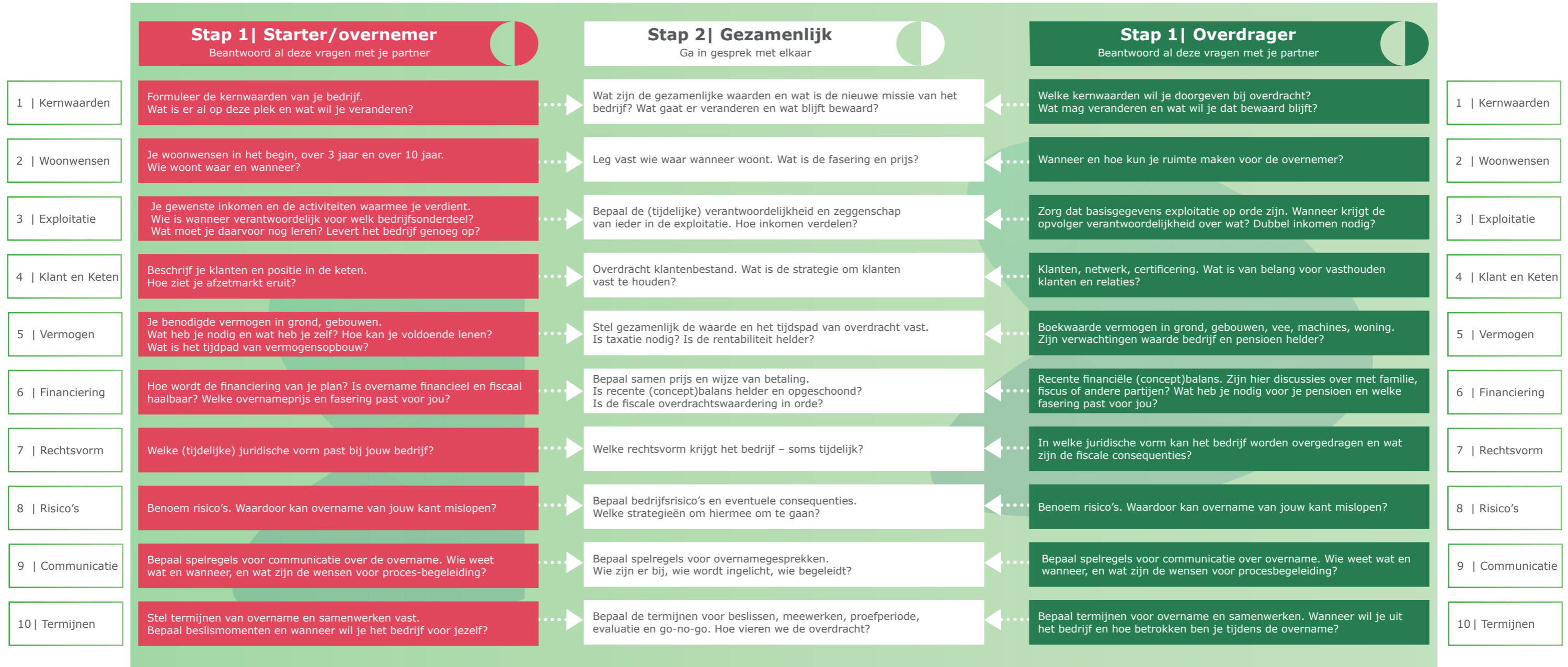
Gebruik de routekaart bedrijfsovername van Landgilde.

Zakelijk, persoonlijk, je familie: bij bedrijfsstart of overdracht komt veel kijken. Je wilt starten of overnemen? Je wilt je bedrijf overdragen? Dan helpt het om te weten wat jij wilt. Samen met je partner.

Belangrijke vragen voor starters zijn: wat wil je veranderen en wat ga je behouden? Waar wil je wonen? Hoe kan je inkomen verdienen tijdens de overname-periode? En belangrijke vragen voor overdragers zijn: welke kernwaarden wil je behouden, wat mag veranderen? Wat heb je nodig aan inkomen en aan vermogen voor eventueel pensioen? Heb je je basisgegevens op orde?

Goede afspraken zijn het halve werk. Er lopen veel kansrijke overnames stuk op verschillen in verwachtingen. De routekaart bedrijfsovername helpt je om koers te houden. En om goed voorbereid het overnameproces in te gaan.

Routekaart Bedrijfsovername

Goede reis langs de routekaart

Deze tips vergroten je kans op succes:

- Het loopt altijd anders dan je denkt. Dat is niet erg, maak de reis met enthousiasme en doorzettingsvermogen!
- Kies een onafhankelijke begeleider, zodat alles goed wordt doorgesproken, ook moeilijke onderwerpen. Kijk op www.landgilde.nl voor ervaren begeleiders.
- Knip de tijd in stukjes. Geef rust en richting aan opvolging via fases met beslispunten.
- Maak heldere afspraken over de woning: welk gezin kan wanneer bij het bedrijf wonen? De woning kan een onverwachte lastige discussie vormen.
- Vier en verzorg je samenwerking. Doe ook leuke dingen samen. Een feestje – bijvoorbeeld met klanten – is een belangrijke stap in het proces.

Stap 3 | Routekaart Bedrijfsovername

Overeenkomst voor overname en samenwerking opstellen en vieren!

Valkuilen onderweg

Vaak lopen bedrijfsovernames alsnog mis wanneer betrokkenen:

- Denken dat tijdens de overnameperiode twee gezinsinkomens makkelijk haalbaar zijn, als dit feitelijk niet zo is.
- Tussendoor gemaakte mondelinge afspraken in de melkput niet opschrijven of met de rest delen.
- Verwachten dat met twee gezinnen op één erf wonen of in de stacaravan leven tijdens de overnameperiode vijf jaar leuk blijft.
- Vergeten de plannen met niet-overnemende kinderen, familie of andere belanghebbenden te bespreken.
- Zelf plannen maken voor het bedrijf of je vertrek en je partner er niet voldoende bij betrekken.
- Denken dat bedrijfsovername een puur zakelijke aangelegenheid is en het gevoel overslaan.

Q

"Wij hadden al op verschillende plekken getekend en gerekend of we konden starten. Daarom wisten we goed wat we wilden. Tuinderij de Es paste bij ons. We hebben onder begeleiding de vragen voor overname besproken. Van onze gezamenlijke visie tot de gesprekken met klanten. Daardoor ging het relatief snel en was het in een paar maanden beklonken."

Bart Pijnenburg | overnemer van tuinderij de Es

Q

"Het is belangrijk om het overname-proces goed voor te bereiden, om goed te weten wat je wilt zodat je bij jezelf kunt blijven tijdens de gesprekken. Onze onderlinge gesprekken waren heel spannend en gingen vaak tussen het werk door, dan moet je echt schakelen en je werk even laten liggen. Het is best wel een heel pittig proces geweest. Het was belangrijk om nog een tijd samen te werken om het goed over te dragen"

Anna Jooss | overdrager van tuinderij de Es

Q

"De routekaart helpt je belangrijke ijkpunten in beeld krijgen en houden. Het heeft ook een geruststellende werking: als je dit doorakkert heb je een heel groot deel gehad, en voorkom je de gedachte achteraf 'stom, hadden we het daar maar over gehad'. Het is een soort kompas, dat helpt te zien waar je nu staat en waar je nog aan moet denken. Het is een goed instrument tussen droom en werkelijkheid, om alle idealen en dromen tot iets levensvatbaars te maken, zodat je goede bedoelingen ook ergens toe leiden."

Herman Jan Stroes | ondernemer en starter in de landbouw

Landgilde voor start en opvolging in de biologische en verbrede landbouw.

- matchingsite **landgilde.nl** voor vraag en aanbod biologische bedrijven en medewerkers
- begeleiding bij start en opvolging
- trainingen en startersdagen

Het Newbie project wordt gefinancierd door EU onderzoeks- en innovatieprogramma Horizon 2020 (nr. 772835). Word lid van het Newbie netwerk en doe je voordeel met informatie over nieuwe intreders in Europa: **www.newbie-academy.eu**

Colofon

Auteurs | Lian Kasper & Maria van Boxtel | Landgilde
Met medewerking van | Marcel Vijn | Wageningen University & Research |
Vormgeving | Caroline Verhoeven